

Национални интерес сваке озбиљне државе јесте, пре свега, успешна и одговорна културна политика и квалитетно образовање деце. Нема ничег важнијег за будућност српског народа од демографске обнове, заштите културног наслеђа, очување националне свести и историјског памћења. У скорашњем тексту Слободана Антонића „Самомрзитељи“ [1], имали смо прилике да прочитамо приказ лика и дела директора Народне библиотеке Сретена Угричића. Не само што је у нашој лепој држави могуће да неко попут Сретена Угричића постане директор једне од најважнијих установа, тиме доказујући да ова земља нема никакву културну нити образовну политику, већ су и уџбеници у служби дневнополитичких дешавања. Као што ћемо имати прилике да видимо, идеолошка злоупотреба младих пошине од основне школе.

Албанци – староседеоци Балкана и дошљаци Срби

Претходних дана, помно сам ишчитавао и бележио занимљивости из уџбеника *историја* за шести разред основне школе у издању Завода за уџбенике Београд. Аутор овог уџбеника Раде Михаљчић износи неке фрапантне тврдње. Након читања овог уџбеника, нисам више сигуран да познајем српску средњовековну историју. Може бити да само нисам довољно проучавао дела албанских и хрватских историчара. Наиме, у овом уџбенику који се бави историјом средњег века, могао сам да научим да „...подела друштва увек води и стварању државе која штити богати, владајући слој“

[2]

. Занимљива опаска. Након што сам ову значајну лекцију савладао, упознао сам се са староседеоцима Балкана – Албанцима. Након описа доласка Словена на Балкан и сукоба са староседеоцима аутор каже „...међутим, староседеоци који су живели заједно и чија су насеља груписана у веће скупине нису словенизирани. Обичаје, језик, и друга народна обележја сачували су Албанци. Део досељених Словена примио је језик и обичаје Албанаца и стопио се с њима“.

[3]

Запањен овом констатацијом, сасвим случајно сам пронашао објашњење у првој проширеној верзији истог уџбеника, у реченици које нема у садашњој: „Албанци воде порекло од староседелаца на Балканском полуострву, највероватније Илира, романизованих у мањој мери. Са њима су се мешали стари Грци, Словени и други народи...“.

[4]

После оваквог сазнања, нема смисла приговарати Албанцима на својатању Косова и

Метохије, српских манастира и културне баштине. Они су ионако балкански староседеоци, а Срби су узурпатори. Читајте децо, учите српски ђаци, своју историју! Ви сте припадници дошљака и узурпатори албанске земље и све што доживљавате – доживљавате са разлогом. Албанци не узимају српску земљу, већ враћају своју натраг. Ето, и то доживесмо од српског историчара који нашу децу учи средњовековној историји. Тврди човек да су Албанци потомци Илира, и тиме директно помаже њихове освајачке походе и отимачину српске земље. Одавно је утврђено да Албанци немају поморску и рибарску терминологију, чиме нам је немачки лингвиста, академик, проф. др Густав Вајганд (G. Weigand, 1860–1930) доказао да Албанци нису Илири. Ово је један од његових дванаест чувених аргумената који су преведени, објављени и продискутовани (па и усвојени) од стране свих светских признатих истраживача. Штавише, и од самих албанских трезвених научника, лингвиста, историчара и академика, као што су академик, проф. др. Eqrem Çabej (1908-1980), др Ardian Klosi, Ardian Vehbiu, Fatos Ljuboŋja и пуно других. Без обзира на то што је научни свет прихватио истину о пореклу Албанаца, албанске власти, подржане од стране квазинаучних теорија, настављају да тврде да су пореклом Илири. Тиме су преплавили своју литературу, почев од буквара, који стављају у руке својој деци од првог дана школе, па све до "научних" студија и дисертација. Све то очигледно није довољно појединим српским академицима као што је случај са Радетом Михаљчићем. Кога брига за карту Европе из 814. године на којој се јасно види српска држава на Балкану и албанска која се граничи са Јерменијом и Азербејџаном. Моја непросвећена маленкост, недовољно заражена еврофанатизмом и регионалним духом сарадње и братства, не може да схвати овакву тврдњу у уџбенику за шести разред. Уколико сте помислили да је то све, варате се. Након тога сам проширио своја сазнања научивши да је „ Стефан Немања освојио Косово и крајеве северне Албаније“ [5]. Наравно, писац уџбеника је могао рећи – крајеве *данашње* Албаније. Ништа од тога. Понадах се, у тренутку, да је у питању случајан превид. Постоји још један случајан превид, који додуше, вероватно није ауторова грешка, али показује стање духа људи који су учествовали у припреми овог уџбеника за штампу. У одељку „Историја и легенда“, српски јунаци Топлица Милан и Косанчић Иван су, сасвим случајно, заменили имена, те се наводи „ ...њима је предање придодало измишљене, неисторијске ликове као што су Југовићи и побратими Милоша Обилића,

Иван

Топлица и

Милан

Косанчић“. Као неко ко је одрастао на косовском завету и српским епским песмама, не могу да разумем овакав превид (да не говоримо о сигурности са којом аутор тврди да су ликови измишљени).

Након свега овога, био сам убеђен да читам дело из албанске историографије. Нажалост преварио сам се. Понадам се да ће се аутор исправити у одељку о османлијским освајањима, међутим: „После Маричке и Косовске битке, Турци су све више угрожавали албанске области“ [6]. Након тога говори о јунаштву Ђорђа Кастриота Скендербега и ниједном речју не напомиње да је Скендербег пореклом био Србин, нити долазак Албанаца на Балкан након слома арапске Сицилије.

„Македонски Словени“ и њихова национална самобитност

Уколико нисте знали – ваша деца знају.

Македонци су стари европски народ. Некада су се звали „Македонски Словени“ и међу првима су прихватили ћирилицу: „...на Балканском полуострву ћирилицу су прихватили Срби, *Македонски Словени* и Бугари“. [7] Међутим, каже аутор, ћирилицу су, сем Срба, Македонаца и Бугара прихватили и људи који живе у „Босни и приморским крајевима југоисточно од Сплита“. [8] Ко ли би ти, непознати људи, могли бити? Да ли је разумно претпоставити да су у питању били Срби? Не, не, то нипошто, бошњачки историчари у својим уџбеницима уче децу да у средњем веку у Босни није било Срба. Нећемо ваљда пропагирати великосрпску политику у уџбенику за историју, није европски од нас да исказујемо претензије на суседне и пријатељске нам државе. Зато ћемо, како бисмо изгледали европеизовано и сорошевски, рећи да постоје неки неидентификовани људи, ван границе данашње Србије, који су користили ћирилицу. Та формулација звучи модерно. Аутор је овај маневар искусно извео, и самим тим заслужује награду „Најевропљанин“. Заслужни носилац овог престижног признања је и Ивица Дачић. Аутор даље говори и о патњама и страдању „Македонских Словена“. Наиме, „после слома Бугарске, над Македонским Словенима успостављена је византијска власт. Нова управа изазвала је незадовољство које је прерасло у отпор...“

[9]

О патњама „Македонских Словена“ говори и у одељку о српским средњовековним освајањима: „... Од Византије краљ Милутин је освојио Македонију, у којој су живели Македонски Словени...“ [10]

Такође, Душан Силни је освојио „већи део албанских крајева“ [11]. Одмах се види да смо лидери у региону. Председник Тадић решава хрватско – словеначке спорове, а историчар Михаљчић разрешава велику енигму историје и дневнополитичких збивања. Срби и Бугари су вршили претензије на македонску територију терорисујући македонски народ (шта би са свим оним Србима у Македонији који су се тако изјашњавали до 1945, они су изгледа, статистичка грешка) а Грци без разлога нападају Македонце за узурпацију грчког имена и злоупотребу историје. Дневнополитичка енигма. Управо је то и суштина овог уџбеника – пропаганда у служби дневнополитичких збивања и потреба, корак напред ка „помирењу у региону“. Научио сам, такође, да је Маричка битка била

катастрофа македонске, а не српске државе и народа.

[\[12\]](#)

Македонија је, каже аутор, „изгубила самосталност“.

Значи, наши преци су ослобађањем јужних српских крајева 1912 године у ствари извршили агресију на македонски народ. Боже, нисам имао представу да смо ми Срби народ освајача. Што би рекао Брана Црнчевић, „колико Србија треба да буде мала да не би била велика“.

На овом месту не могу а да не споменем неколико речи Данка Поповића из уста његовог јунака Милутина: „Заузесмо ми Кајмакчалан, синовче. Прекрисмо га лешевима. Само коња шта је остало да се распада на оним падинама... Добро, благо ујаку, а што ми онда љубисмо земљу?... Имадосмо ли ми нека друга посла него да по Македонији гинемо? Јесу ли, благо ујаку, велим, јесу ли ти чија је земља знали раније да је њина? Ако јесу, што је не освајаше и ослобађаше, како се тек сад сетише чија је?... – смеје ми се у брк... Сви они пишу сад и говоре да смо ми отели Македонију кад смо прешли преко Кајмакчалана. А ја, синовче, видим нас како љубимо земљу кад смо прешли на ову страну Кајмакчалана, па ми криво. Што је нама било потребно да љубимо земљу Кајмакчалана па да се Македонци љуте на нас... Што да Македонија буде за нас три пута гробница, па да нас чак и наши школовани људи кајмакчаланским аветима називају и да нас подругљиво зову Солунцима, ко да је лако бити Солунац. Зашто се заборавља да је и од оне шаке јада што је са Халкидикија пошла као десеткована српска војска до краја изгинуло више од половине... Зашто да испаднемо смешни на крају?“ [\[13\]](#)

Закључак

Сваки народ покушава да у својим уџбеницима „улепша“ историјске догађаје и представи себе у бољем светлу, те често претера. Једино је код нас немогуће очекивати бар минимум објективности, бар минимум самопоштовања и поштовања историјске истине. Како изгледа концепција будуће регионалне сарадње у погледу заједничке историје и чињеница у уџбеницима, најбоље можемо видети по публикацији Соросевог Фонда за отворено друштво Босне и Херцеговине „Образовање у Босни и Херцеговини – чему учимо дјецу?“ [\[14\]](#)

Ту можемо пронаћи позитивне и негативне уџбеничке примере. Наравно, на основу процене Фонда. На пример, у критици уџбеника из Српског језика и културе

изражавања у Источном Сарајеву каже се: „Већи део наведених примера односи се на имена везана за српску културу и историју, нису присутни примери из културе и традиције других конститутивних народа и не доминирају примери везани за Босну и Херцеговину: „На пример: Улица српских владара, Улица бана Лазаревића, Улица Бранка Чопића, Улица Немањина, Трг слободе, Трг жртава фашизма; Првомајска улица, Његошева улица ...На пример: Основна школа "Петар Кочић", Филозофски факултет у Бањалуци, Народна библиотека Србије, Грађевинско предузеће "Рад", Општина Требиње ...“ “ [\[15\]](#)

Занимљив је коментар на песму Алексе Шантића: „Избор ове Шантићеве песме из целокупног песниковог стваралаштва говори о свесној намери аутора уџбеника да кроз наставу књижевности пласира идеолошку поруку, чији је примарни задатак - формирање националног бића. Песма је, с обзиром на контекст, политичка, а будући да је национално јасно одређена, и патриотска:

„МОЈА ОТАЏБИНАИ свуда гдје је *српска душа* која, тамо је мени отаџбина моја, мој дом и моје рођено огњиште. ““ [\[16\]](#)

Тако изгледа наша срећна будућност на Балкану.

Да се вратимо на крају уџбенику историје. Сем поменутих тврдњи, на неколико места аутор даје и непотребне и паушалне опаске, које су непримерене за један уџбеник историје (независно од тога да ли су исправни или не). Тако, на пример, каже да је папа Гргур сматрао да су „владари дужни да му *љубе ноге*“.

Шта бих у закључку могао рећи о овом уџбенику? Лично, плашим се да узмем у руке уџбеник за седми и осми разред основне школе, у којима се говори о модерној српској историји. Из свега приложеног, јасно је закључити у ком се правцу креће тумачење историјских догађаја. Тужно је користити уџбенике за децу у циљу промовисања идеолошких порука и дневне политике. Несрећа је што је овај и овакав уџбеник издао Завод за уџбенике, установа која по правилу служи управо за одбрану ђака од пласирања лажи и полуистина и њиховом исправном образовању. Просто ме обузме туга када се сетим да сам се залагао за детаљну проверу садржаја уџбеника које објављују приватне издавачке куће, када овако изгледа ремек-дело Завода за уџбенике.

Имамо ли права да било шта очекујемо од других када смо сами себи највећи непријатељи? На крају, наградно питање – шта мислите, какве ће ставове о српској држави и народу имати ова деца када порасту?

[1] <http://www.nspm.rs/polemike/samomrzitelji.html>

[2] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 27

[3] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 42

[4] <http://www.ihtus.us/ihtus/viewtopic.php?t=490>

[5] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 86

[6] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 125

[7] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 53

[8] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 53

[9] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 47

[10] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 90

[11] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 92

[12] Историја, Раде Михаљчић, Завод за уџбенике, Београд, 2009, стр. 117

[13] Књига о Милутину, Данко Поповић, Књижевне новине, Београд, 1986, стр. 40,41

[14] http://www.soros.org.ba/docs_obrazovanje/2009/analiza_sadrzaja_uzbenika_nacionalne_grupe_predmeta.pdf

[15] http://www.soros.org.ba/docs_obrazovanje/2009/analiza_sadrzaja_uzbenika_nacionalne_grupe_predmeta.pdf

[16] http://www.soros.org.ba/docs_obrazovanje/2009/analiza_sadrzaja_uzbenika_nacionalne_grupe_predmeta.pdf